

Плакат Юлії Стахівської

Поезія Майдану

Три місяці драматичної та виснажливої боротьби проти диктатури в Україні надихнули наших поетів на цілу «зливу» віршів. Уже відбулося багато тематичних читань, публікацій таких текстів. Ясна річ, дещо з написаного – радше негайний зліпок емоцій, ніж серйозна література. Але є серед них і вірші з естетичними претензіями. Ми спробували представити декілька з них, зібраних для проекту антології «Небесна сотня» від видавництва «Букрек» (авторка ідеї – Леся Воронюк-Волошина).

Олег Коцарев

Бліда красуня, революціонерка,
як сніг,
як місяць,
розпечені,
розігнані до сотень Фаренгейт.

І сотні списків і петицій
в неї в сумці,
і не боїться закурити
на ящику коктейлів Молотова.

Ця сажа на снігу –
мов перші темні
слова весни на побілілій річці,
ми сидимо,
ми намагаємося щось співати...

– А слухай, завтра де зустрінемось?
В медпункті чи при спаленні автобусі,
на сонячній і теплій стороні?

Але вона у відповідь заснула –
вперше за два дні –
і близько так
волосся пахне димом,
а на м'яких губах
поблискує краплина соку...

Катерина Калитко

Носиш його реглан і його рукавиці,
п'єш міцне і не виголошуєш тостів,
і думаєш: коли усе це скінчиться,
і лице його перестане бути єдиним островом
примарного спокою, коли охолоне гнів,
скільки стане між вами човнів зі смоленим дном,
яка крижана лампада вишкритесь при вікні,
і хто з вас першим не схоче дивитися у вікно?
Плани на ближнє й ближніх – сіль, замішана в цукор:
тонко і сипко. Подвійно смакують рішення.
Бог революції гострить залізний зуб,
і на світанку брязкання найгостріше.
Значення знов первинні: тече – вода,
камінь – котиться, навіть якщо наріжний.
Стільки безсмертя – встигнути би роздати.
Одяг твій – шкура, з м'ясом здерта із ніжності.

Христя Венгринюк

000 290

Він мені тихо каже нервовим гортанним голосом
Він мені тихо вказує на всіх янголів і серафимів.
я ледь навприсядки, трішки навпомацки
йду між цих куль, як дитина по сиротинцю.
десь відгрівають долоні, торкаючись чужих пальців
і кожен світанок дякує, що ніч цю прожили
я відмовляюся вірити, чути і бачити,
що хтось народив дитину, а вона когось вбила...
крізь серце стискаються віхоли й майбутні відлиги
цієї зими не лише снігів так багато, а й крові
комусь це зовсім байдуже, хтось їде в Єгипет,
а наші люди вмирають на проклятім полі бою.

Ірина Хомишин

РЕЦЕПТ

Найкращі коктейлі готують в Києві –
Це вже відомо всій Україні,
І тому все більше і більше людей
Намагаються дізнатися
Інгредієнти того доброго трюнку,
Передані
З рук в руки від бабусь внукам і дітям...
Рецепт витриманий за

Всіма нормативами добротності –
добре горить, «приємного» кольору.
Чи знаю я вже той рецепт,
Щоб записати в сімейну рецептурну книгу,
Аби передати нащадкам?
Знаю. Але не до кінця...
Знову їду на Майдан за уточненнями...

Михайло Жаржайло

ДЕЛЬФІНИ

*рибський імператор
(тарас малкович)*

ми дельфіни
ми збудували ковчег з води щоб мандрувати суходолом
ми озброїлися летючими рибами
аби захищатися
риба-меч над правим берегом
риба-м'яч трохи нижче
риба-носоріг майже поряд
риба-молот і риба-серп вже з'їдені
а риба-сонце засуджена й спалена

ми не глухонімі проте ви нас не чуєте
і знаєте що ми не з рибою але завдяки риби
заради риби цей хрестовий похід із рибою
під плавником

із рибою ув очах
із рибою на плечі
з рибською працею на верхній галереї
заради риби це все
із пломбами на 40 зубах із 120
вірші рибовані зринають із наших горлянок
і писано їх на папірусі з перемелених риб'ячих скелетів
та луски

назустріч нам олені
боязко мружачись
ховаючи в роги од вітру голову
як у третій ряд зубів
спускають ковчег зіпльнений з кедрових шишок
у море

назустріч нам бджоли
назустріч мурахи
і усі зі своїм зоопарком
під серцем
і кожен зі своїм тотемом у ковчезі
чи то восковому чи то дерев'яному

Любов Якимчук

ВИВАРКА

у грубі вогонь
показує язика
на пічці кипить
величезна каstrуля
із неї тоненьким димком
вилітають неприкаяні душі
– Боже, ти виварюєш душі
як простирадла?

спірально трубка з каstrулі
пропускає душі
крізь холодну воду
і випускає сльози
теплі та чисті
як перша любов

крізь шари білосвітливих бинтів
дзвінкими дзвониками
сльози збираються в банку
і мій тато закатає їх
металевою кришкою

а той, кого принесли
лежить такий холодний!
я нахилиюсь
цілую його в щоку
і мороз пробігає по моїх губах
вони тріскають, як весняні бруньки
та з них крапають дві краплі
червоних гвоздик
а той, кого принесли
лежить такий холодний!

усі збираються біля столу
тато приносить банку зі слізьми
ми сидимо та оминаємо ці теми
про які не можна говорити вголос
і поминаємо те
про що говорити можна
а Бог лежить —
мовчки

Дмитро Лазуткін

на снігу не замерзає кров
на морозі правда очі коле
і вирує місто як ніколи
і стає огидно від промов

яструбом довбе тебе ця ніч
і тоді – вдивляєшся в обличчя
у яких твоє середньовіччя
тоне серед справжніх протиріч

ті – навпроти – теж чийсь сини
ці – що поруч – світлі мов прозорі
і непевно визирають зорі
і гілки що напинають сніг

непомітно розійшовся шов
мушиш бути – можеш значить мушиш
тиху рівновагу перекусиш
на снігу не замерзає кров

хто по небу вогники несе?
де вона – яка понад усе?
йдуть світи – від бою і до бою
йдуть сніги повільною ходою

Мар'яна Савка

Мій Господи, ти, наковтавшись прогірклого диму,
В п'єтмі й у пожежі, та, зрозуміло, без каски,
Стоїш за плечима в синів найдорожчих – незримо –
Щоб руки простерти, якщо їм судилося впасти.
Ще рано гасити це полум'я, Господи, рано,
Згортати знамена у мороку зла позасвітнього,
Бо зрада – ти добре це знаєш, ще глибша за рану,
Бо смерть у прицілі найкраще відстежує світлик.
Ти просто там стій. І тримай на долоні своїй
Запалене місто-свічу, серед снігу і диму,
Якщо тебе хтось не впізнає, дай знак, що ти свій,
Що завжди стоятимеш поруч з синами своїми.

Катерина Бабкіна

Він її обіймає, вирушаючи зранку в сонячну каламуть.
А вона говорить: бережи обличчя і руки, передають вітри;
запасні штани, сіль, ведмеже ікло, ніж – не забудь;
в скруті не гризи комірець – я зашила різних туди отрут.
Пам'ятай, що правда є, але що немає правил в цієї гри,
іншими словами, куди б не зібрався ти – в добру путь,
але відповідей тобі там не дадуть.

А він відповідає – щодня прогривай авто, не ходи одна;
бережи старих і дітей, інвалідів, птахів і своїх святих.
не вдивляйся, на мене чекаючи, в ніч, бо у ночі немає дна,
не дивись новин; взагалі, не дивись кругом забагато.
Не омина
нас вино і попіл, бинти і постріли, кров і сніг.
З відповідей на сьогодні – тільки зниклі безвісти та зима,
але, з іншого боку, і запитань у мене більше нема.

Усе, проти чого помирають зазвичай, унеможлиблює
нам життя,
унеможлиблює дихання, свободу, грис-покриття,
доступ до інформації, їжі, світла; контролює серцебиття,
горлом пускає кров, позбавляє кругозору і небокраю.
І обоє мовчать і думають – хай що-небудь його/
її збереже,
ріжуть промені мерзлі ранкове небо, немов ножем,
і немає сумнівів, вибору сліз. Саме час уже.
Вона залишається. Він вирушає.

Альбом Тараса Шевченка-художника

Тарас Шевченко. Альбом 1845 року: факсимільне відтворення. – Київ: Веселка, 2013.

Микола ТРЕТЯК

Останнім часом помітно активізувалося надходження новинок на умовну книжкову полицю української шевченкіани. Цей факт пояснюється дуже просто: наближається 200-річчя від народження Тараса Шевченка, і це добрий привід для будь-якого видавництва надрукувати щось тематичне. Так, у «Веселці» з'явилося присвячене ювілею коментоване перевидання «Альбому Тараса Шевченка 1845 року».

Коротко про історію появи цього альбому. 1845 року (до речі, завершальний рік періоду «Трьох літ») Шевченко кілька місяців подорожував Україною – територіями тодішніх Полтавської та Київської губерній – і робив графічні етюди, начерки, замальовки. На підставі цього робочого альбому він сподівався потім зробити черговий випуск серії офортів «Мальовнича Україна», проте з цією задумкою не склалося, й альбом увійшов до історії українського мистецтва самодостатнім явищем.

Проект видання Сергія Гальченка, підтриманий фондом Миколи Томенка «Рідна країна», факсимільно відтворює

альбом в оригінальному вигляді. До уваги читача – автентичні обриси й кольори, а також різноманітні підписи та позначки й навіть обкладинка з розмашистим перекресленим написом «№ 2».

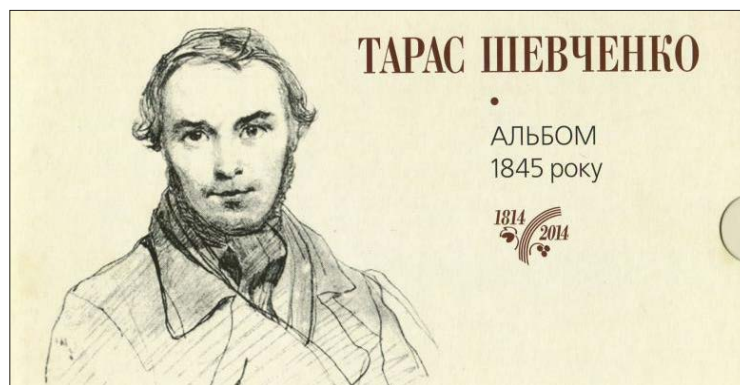
На одних аркушах перед нами цілісні, переважно викінчені малюнки, на інших – ледь вловимі силуети, проекти якоїсь (не)реалізованої жанрової сценки. Загальною і задекларованою метою цієї роботи в Шевченка було, наскільки можна зрозуміти, фіксування архітектурних пам'яток, місцевості, побуту. Тому на сторінках альбому з'являються численні старовинні церкви, що серед них митець явно надав перевагу баро-

ковим, сільські хати, краєвиди, побутові сцени. Втім, фіксацією Тарас Шевченко не обмежився. Значна частина малюнків сорок п'ятого року вийшли естетично самодостатніми й цікавими.

Тут варто звернути увагу на особливу, в душі романтизму, організацію простору робіт, їхню загострену динаміку, що відверто долає інтенцію ілюстративності. Контрасти й тіні так само додають цілком статичним сюжетам і об'єктам потужної пристрасті, що виразно ховається під верхнім шаром ідилічного спокою.

Чудовою, доречною протиположною таким настроєм постає надзвичайно м'яка шевченківська колористика, а ще – миролюбна сонячність чи зосереджена побутовість інших сторінок. Або й веселі моменти на зразок свиней, що купаються в калюжі посеред однієї з вулиць міста Переяслава-Хмельницького.

Усе це супроводжено науковими коментарями, зібраними в окремій брошурці, що додається до альбому. Вони не лише надають часові та інші уточнення до малюнків, але часом

містять цікаві історії. До прикладу, не дуже виразний ескіз фігур, які лежать у приміщенні, за допомогою коментарів Сергія Гальченка виводять «на світло» курйозну постать священика Павла Клиницького, про якого Шевченко, вочевидь, чув, перебуваючи в Черкаському повіті. Цей служитель церкви настільки занурився в пияцтво та інші світські радощі не без розтринькування церковних грошей, що навіть був битий за це власними прихожанами.

Навпаки, сентиментальний настрій залишають коментарі до зображень села Андруші. Виявляється, це село, а точніше сусідні краєвиди справили на Тараса Шевченка таке враження, що він регулярно й зі світлим сумом згадував його в цитова-

них тут листах із заслання. А зображення комори в селі Потоки спонукало Сергія Гальченка розповісти про папери Шевченка (зокрема і втрачену повну версію «Яна Гуса»), котрі він віддав своїй «кумасі» Надії Тарновській. Вона заховала їх, коли Шевченка заарештували, а потім незрозуміло чому спершу не віддала йому, а потім і взагалі подарувала своїй родичці, котра унікальні документи просто загубила.

Перевидання «Альбому Тараса Шевченка 1845 року», отже, як ознайомить читача з цікавими моментами життя Кобзаря, так і нагадає ще раз про нього як про художника. Що точно не буде зайвим, з огляду на літературоцентричність його образу в національній міфології. □

Михайло Чалий
Життя і твори Тараса Шевченка

Київ: Веселка, 2011. – 263 с.
Ціна: 65,00 грн.

Чимало біографів творили й нині творять біографії Тараса Шевченка, генія, творчість якого «завоювала нам право літературного громадянства». Ці слова належать Михайлові Чалому, українському діячеві освіти, письменникові, молодшому товаришеві Кобзаря, що одним із перших ретельно й шанобливо зібрав спогади сучасників про поета, листи, інші матеріали.

Богдан Горинь
Графічна Шевченкіана Софії Караффи-Корбут

Київ: ПУЛЬСАРИ, 2014. – 192 с.
Ціна: 105,00 грн.

У виданні, приуроченому до 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка і 90-ліття від дня народження видатної художниці, ілюстраторки «Кобзаря» Софії Караффи-Корбут, дано аналіз графічної Шевченкіани художниці, ідентифіковано її гравюри з рядками поезій Т. Шевченка, які лягли в основу задумів мистецьких аркушів, вперше поміщено повний каталог цих творів.

Григорій Клочек
Поетика візуальності Тараса Шевченка: монографія

Київ: Академвидав, 2013. – 256 с.
Ціна: 71,00 грн.

У монографії проаналізоване живописання словом Шевченка як потужне джерело енергії художнього впливу його поезії. Для розкриття засобів візуалізації використано потенціал рецептивної поетики, головний методологічний принцип якої полягає в моделюванні за допомогою психологічного інструментарію процесу сприймання художніх текстів.

Митрополит Іларіон
Граматично-стилістичний словник Шевченкової мови: репринтне видання

Київ: Ярославів Вал, 2013. – 258 с.
Ціна: 51,00 грн.

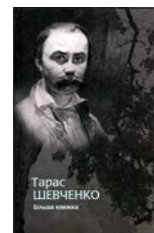
Мова Тараса Шевченка стала наріжним каменем розвитку нашої літературної мови, а відтак, відіграє особливу величезну роль у її історії. Саме тому значним явищем є розвідка видатного діяча української культури Митрополита Іларіона (Огієнка) про граматично-стилістичні особливості словника Шевченка, яка відтепер є доступна у вигляді репринтного видання.

Тарас Шевченко.
Дитячий кобзар

Львів: Видавництво Старого Лева, 2012. – 64 с.
Ціна: 70,00 грн.

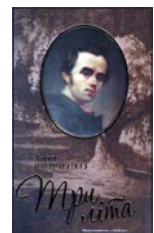
Дитячий кобзар – це не просто збірка найвідоміших віршів Тараса Шевченка, а художнє видання з яскравими ілюстраціями. Картини Марини Михайлошиної підкресляють слова Великого Кобзаря та привернуть увагу як маленьких, так і великих читачів. Тут і українське село з біленими хатами, і козак, що збирається у довгу дорогу, і, звичайно, кобзар, що на кобзі грає та пісні про славетне минуле наспіває.

Тарас Шевченко.
Більша книжка

Київ: Видавництво «КЛЮ», 2013. – 720 с.
Ціна: 135 грн.

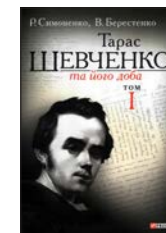
Унікальна рукописна збірка поезій Т. Г. Шевченка, що увійшла в історію літератури під назвою «Більша книжка», компонувалася автором після звільнення його із заслання. «Більша книжка» – автентичне джерело текстів понад сотні творів, які канонізовані академічним шевченкознавством як основні з-поміж наявних редакцій і варіантів і є найавторитетнішими для дослідників і видавців спадщини Кобзаря.

Тарас Шевченко. Три літа
Упорядкування і примітки С. Гальченка

Київ: Либідь, 2014. – 376 с.
Ціна: 169,00 грн.

Національна реліквія, унікальна пам'ятка української літератури – рукописна збірка поетичних творів Тараса Шевченка «Три літа» (1843–1845) – відома своїм надцінним змістом і трагічною історією: саме за вміщені тут революційні твори Кобзар відбуд десятирічну солдатчину. Пропоноване видання супроводиться вступною статтею академіка М. Г. Жулинського і примітками знаного шевченкознавця С. А. Гальченка.

Симоненко Р. Г., Берестенко В. А.
Тарас Шевченко та його доба. У 3 тт.

Харків: Фоліо, 2013. – 495 с.
Ціна кожного тому: 120 грн.

У три томнику «Тарас Шевченко та його доба» висвітлюється життя й діяльність Кобзаря. У ньому зібрані документи, автентичні спогади сучасників – друзів і соратників Шевченка, які близько знали поета, а також наукові дослідження, що базуються на об'єктивному відборі фактів, ґрунтовному й неупередженому їх викладенні.

Ці та багато інших книжок українською мовою можна придбати у книгарні «Смолооскип» за адресою: Київ, вулиця Межигірська, 21 (поруч зі станцією метро «Контрактова площа»)

Будемо вдячні Вам за надіслану інформацію про події громадсько-політичного та культурного життя молоді!

Думки авторів публікацій у «Смолооскипі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції

«Смолооскип України»
Щомісячний часопис
творчої молоді України

Засновник – видавництво «Смолооскип»

Свідоцтво про реєстрацію
КВ № 2032 від 17.06.96 р.

Редакційна колегія:
Петро Вознюк,
Ростислав Семків,
Олег Коцарев

Адреса редакції:
Видавництво «Смолооскип»
04071, Київ, вул. Межигірська, 21
☎ (044) 425-23-93
☎ і факс: (044) 463-78-52

E-mail: mbf.smoloskyp@gmail.com, http://www.smoloskyp.org.ua
E-mail книгарні «Смолооскип»: knyharnia@smoloskyp.org.ua

Віддруковано в
ТОВ ПК «Інтерекспресдрук»
м. Київ, вул. Сім'ї Сосніних, 3

Замовлення № 410
Тираж 1500 прим.